

**Program
hospodárskeho a sociálneho rozvoja
obce Poša
2016 - 2022 (2025)**

Február 2016

Zadávatel':

Obec Poša

www.obecposa.sk

Zostavil:

Karpatský rozvojový inštitút, Košice

www.kri.sk

Gestori spracovania a zostavenia dokumentu:

Mgr. Tadeáš Malý, starosta obce Poša

Ing. Zuzana Záborská, zástupkyňa riaditeľa, KRI Košice

Mgr. Michal Schvalb, senior konzultant, KRI, Košice

OBSAH

ÚVOD.....	4
1 ANALYTICKÁ ČASŤ.....	6
1.1 Základná charakteristika obce.....	6
1.2 Demografia	7
1.3 Hospodárska oblasť	11
1.4 Technická a dopravná obsluha	14
1.5 Bývanie a občianska vybavenosť obce	15
1.6 Životné prostredie	18
1.7 Vyhodnotenie implementácie PHSR obce Poša za obdobie 2005 – 2015.....	22
1.8 Prieskum vnímania potrieb verejnosťou	26
1.9 SWOT analýza	31
2 STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ	35
2.1 Vízia a ciele rozvoja obce Poša 2016 – 2020 (2025)	36
2.2 Programy rozvoja obce Poša 2016 - 2022	37
2.3 Súlad stratégie rozvoja obce s PHSR Prešovského kraja na roky 2014 – 2020	41
3 REALIZAČNÁ A FINANČNÁ ČASŤ.....	43
3.1 Mechanizmus realizácie PRO.....	43
a) Zostavenie a realizácia Akčného plánu.....	44
b) Monitoring, vyhodnotenie a aktualizácia PRO	44
3.2 Indikatívny finančný plán rozvoja obce 2016 – 2022	45
4 PRÍLOHY	47
4.1 Akčný plán na daný rozpočtový rok 2016 s výhľadom na 2 roky (2017 a 2018)	47

ÚVOD

„Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov“.

Základné ustanovenie §1 ods. 2 Zák. o obecnom zriadení č.360/1990 Zb.

Podmienky pre plánovanie a realizáciu rozvoja obce sa kontinuálne alebo skokovo menia. Či už sa jedná o zmenu legislatívneho, strategického či finančného prostredia na Slovensku alebo sa jedná o nové globálne výzvy (napr. finančná kríza či finančné šoky, zmena klímy a jej dopady, zmeny v cenách energií, starnutie obyvateľstva a ďalšie), ktoré majú a budú mať vplyv na rozvoj obce. Proces plánovania rozvoja obce sa deje v čase programového obdobia financovania projektov z EÚ fondov (2014 - 2020), ktoré v minulosti tvorili a očakáva sa, že aj v tomto období budú tvoriť podstatnú časť zdrojov na projekty rozvoja obce.

Tieto fakty, spolu s modifikáciou rozvojových priorít, viedli obec Poša k tomu, aby iniciovalo aktualizáciu pôvodného dokumentu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja HSR spracovaného pre roky 2007-2015 s cieľom, aby vznikol čo najaktuálnejší **rozvojový dokument obce Poša na obdobie rokov 2016-2022**, ktorý:

- je základným rozvojovým dokumentom obce a je vypracovaný v súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z. z. v znení Zákona č. 309/2014 Z.z., so zohľadnením odporúčanej Metodiky tvorby programov rozvoja obcí spracovanej MDVaRR SR (ďalej len "metodika").
- je strednodobým rozvojovým dokumentom, ktorý:
 - využíva potenciál, reálne príležitosti, berie do úvahy vonkajšie trendy a ohrozenia a navrhuje riešenia prioritných problémov a potrieb pre rozvoj obce,
 - definovaním implementačného mechanizmu je flexibilným dokumentom schopným reagovať na zmeny a podnety,
 - berie do úvahy širšie okolie obce.
- je pripravený na začiatku programovacieho obdobia EÚ 2014 - 2020 a v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja je jednou z podmienok pre možnosti čerpania finančných prostriedkov štrukturálnych fondov.

Obec Poša je súčasťou vidieka Prešovského kraja a je súčasťou partnerstva zameraného na rozvoj vidieka – Miestna akčná skupina (MAS) Pod hradom Čičva, preto dôležitými východiskami pre spracovania PRO Poša 2016 – 2020 na regionálnej úrovni boli:

- Stratégia rozvoja vidieka **Spoločne si vyskladajme región Domaše a Ondavy pod Čičvou.**
- PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2008 - 2015¹

Obsahom **Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Poša 2016 – 2022** (pod pracovným názvom **Program rozvoja obce** a ďalej len **PRO**), v súlade s uvedeným zákonom o podpore regionálneho rozvoja, je:

- **Analytická časť** (z dostupných údajov a informácií do rokov 2013/2014).
- **Strategická časť**, ktorá je hlavným kľúčom k smerovaniu rozvoja obce.
- **Programová časť** - sektorovo/tematicky zamerané opatrenia a navrhované aktivity na plnenie cieľov rozvoja obce pre dané plánovacie obdobie.
- **Realizačná a finančná časť** - mechanizmus realizácie PRO, vrátane Akčného plánu rozvoja vypracovaného na 3 ročné obdobie (2016 - 2018) a indikatívny finančný plán na realizáciu celého PRO.

Program rozvoja obce Poša 2016 – 2022 je zostavený ako otvorený, verejne dostupný a priebežne aktualizovaný dokument reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia obce.

¹ Prešovský samosprávny kraj v súčasnosti spracováva nový PHSR 2014 - 2020, ktorý v čase spracovania PHSR obce Poša ešte nie je schválený. Súlad PHSR Poša 2016 – 2020 (2022) s návrhom PHSR PSK 2014 – 2020 je súčasťou kapitoly 2.3 tohto dokumentu.

1 ANALYTICKÁ ČASŤ

1.1 Základná charakteristika obce

1.1.1 Poloha a fyzicko-geografická charakteristika

Obec leží v Ondavskom výbežku Východoslovenskej nížiny. Jej západná časť spadá do nivy Ondavy, ktorá obohacuje chotár obce nielen o úradnú pôdu ale aj o vodnú faunu a flóru. Zároveň prechádza smerom na východ do Pozdišovskej pahorkatiny, vo vyšších polohách s listnatým lesom. Nadmorská výška v strede obce je 125 m. n. m. a v chotári 111 – 202 m. n. m. Zemepisné súradnice obce: 48°50'19" zemepisnej šírky a 21°45'15" zemepisnej dĺžky.

Oblasť dnešnej Poše bola osídlená už v paleolite a neolite. Trvalo osídlená je od 9.storočia Slovanmi.

1.1.2 Prierez históriou obce

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1386. Bola tradičnou poľnohospodárskou usadlosťou. Obec sa spomína v roku 1386 ako Posa, neskôr ako Possa (1400), Possa (1773), Poša (1920); po maďarsky Possa, Pósa. Názov obce je odvodený od zemepanského rodu Posaiovcov. Od stredoveku patrila rôznym zemepánom, v 18. storočí Barkóczyovcom, neskôr Balassovcom a i. V roku 1441 patrila zemanom, od roku 1773 rodine Barkóczyovcov, v 19. storočí Balassovcom a iným. V roku 1715 bolo v obci 7 obývaných a 12 opustených poddanských domácností. Počas prvého sčítania ľudu, roku 1787 mala obec 46 domov a 342 obyvateľov, v roku 1828 v nej bolo 62 domov a 442 obyvateľov. V roku 1910 žilo v obci 467 ľudí. Obyvatelia sa v minulosti zaoberali tradičným poľnohospodárstvom a drevorubačstvom. Do roku 1918 obec administratívne patrila do Zemplínskej stolice. Charakter obce sa za I. ČSR nezmenil. V roku 1921 ju postihol požiar. JRD bolo založené v roku 1959, Štátne majetky v roku 1962. Časť obyvateľov bola zamestnaná v priemyselných podnikoch v Strážskom, Hencovciach a v Michalovciach. Počet obyvateľov rástol až na dnešných 941. V roku 1721 bol v obci postavený gréckokatolícky chrám Narodenia Panny Márie, od roku 2000 je premenovaný na Kaplnku sv. Jozefa.

1.2 Demografia

Poša mala k 31.12.2014 **941** obyvateľov. Ako ukazuje Tab. 1 vývoj počtu obyvateľov za obdobie posledných piatich rokov vykazuje stúpajúci trend, rovnako ako ukazovateľ hustoty obyvateľstva (Tab. 2).

Tab. 1: Vývoj počtu obyvateľov k 31.12

Rok	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov	765	839	877	913	915	927	941

Zdroj: Štatistický úrad SR.

Tab. 2: Hustota obyvateľstva na 1 km²

Rok	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov	90,73	99,56	102,56	108,07	108,25	109,08	110,61

Zdroj: Štatistický úrad SR.

Prírodný prírastok obyvateľstva, t.j. rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb, bol v období rokov 2010-2014 pozitívny s miernymi rozdielmi v absolútnych hodnotách. Migračné saldo, t.j. rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vysťahovaných je premenlivé v rámci sledovaného obdobia a nie je v ňom možné určiť jednoznačný trend. Celkový prírastok obyvateľstva, t.j. súčet prirodzeného prírastku a migračného salda, s výnimkou rokov 2011 a 2012 (spôsobené vysokým počtom vysťahovaných) rastie výrazne každý rok.

Tab. 3: Prírastok a úbytok obyvateľstva za posledných 5 rokov

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Prírodný prírastok obyvateľstva	10	11	14	11	9
Migračné saldo	7	-10	-12	1	5
Celkový prírastok obyvateľstva	17	1	2	12	14

Zdroj: Databáza DATAcube, Štatistický úrad SR.

1.2.1 Vekové zloženie obyvateľstva

Obyvatelia vo veku 15 – 64 rokov tvoria približne 61 % obyvateľov obce. Deti do 14 rokov tvoria približne 28 % a obyvatelia nad 65 rokov 10 %, pričom medziročne podiel rastie v prospech skupiny 14 rokov a menej plus od 15 do 64 rokov voči skupine nad 65 rokov (Tab. 4).

Tab. 4: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.

Veková skupina/rok	2010	2011	2012	2013	2014
14 rokov alebo menej	228	253	258	262	266
Od 15 do 64 rokov	553	568	565	572	578
65 rokov alebo viac	96	92	92	93	97

Zdroj: ŠÚ SR

Obec Poša sa do určitej miery vymyká hlavnému demografickému vývojovému trendu celej slovenskej populácie – starnutiu. Hoci aj ona starne, deje sa to výrazne pomalšie. V troch ukazovateľoch (Tab. 5) – priemerný vek (vážený aritmetický priemer počtu rokov, ktoré prežili príslušníci danej populácie do daného okamihu), mediánový vek (vek, ktorý rozdeľuje populáciu na dve rovnako početné časti, na polovicu s nižším a polovicu s vyšším vekom ako je medián) a index

starnutia (počet osôb v poproduktívnom veku [65+] k osobám v predproduktívnom veku [0-14]), vykazuje obec z hľadiska starnutia populácia nižšie hodnoty ako okresný, krajský či celonárodný priemer. Výrazný rozdiel je najmä v indexe starnutia (

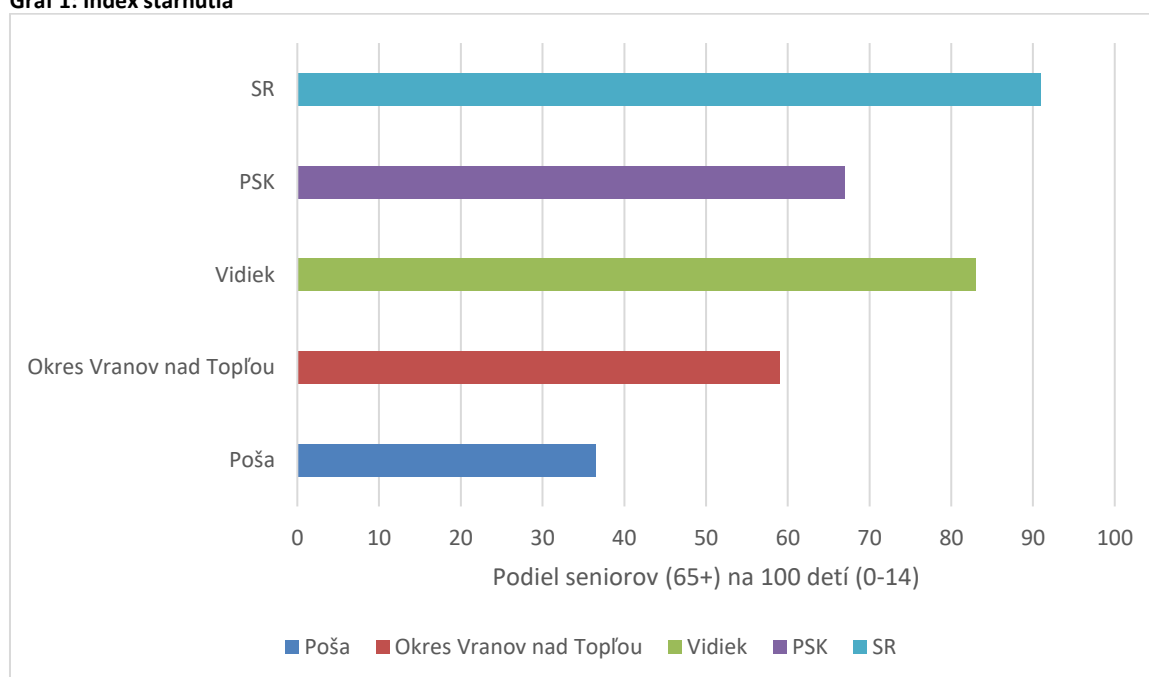
Graf 1). V rámci hodnoty indexu ekonomického zaťaženia (počet osôb v predproduktívnom [0-14] a poproduktívnom veku [65+] k osobám v produktívnom veku [15-64]) obec Poša výrazne prekračuje všetky ostatné referenčné územia a indikuje, že v obci rýchlejšie akceleruje trend narastania neproduktívnej zložky obyvateľstva na úkor produktívnej. Tieto ukazovatele sú ovplyvnené rýchlejším demografickým vývojom rómskej populácie žijúcej v obci (cca 1/3 celkového počtu obyvateľov obce).

Tab. 5: Vybrané ukazovatele veku v obci

Ukazovateľ/rok	2011	2012	2013	2014
Priemerný vek	30,03	33,00	33,21	33,22
Mediánový vek	29,61	29,79	30,00	30,20
Index starnutia	36,36	35,66	35,50	36,47
Index ekonomického zaťaženia	60,74	61,95	62,06	62,80

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1: Index starnutia

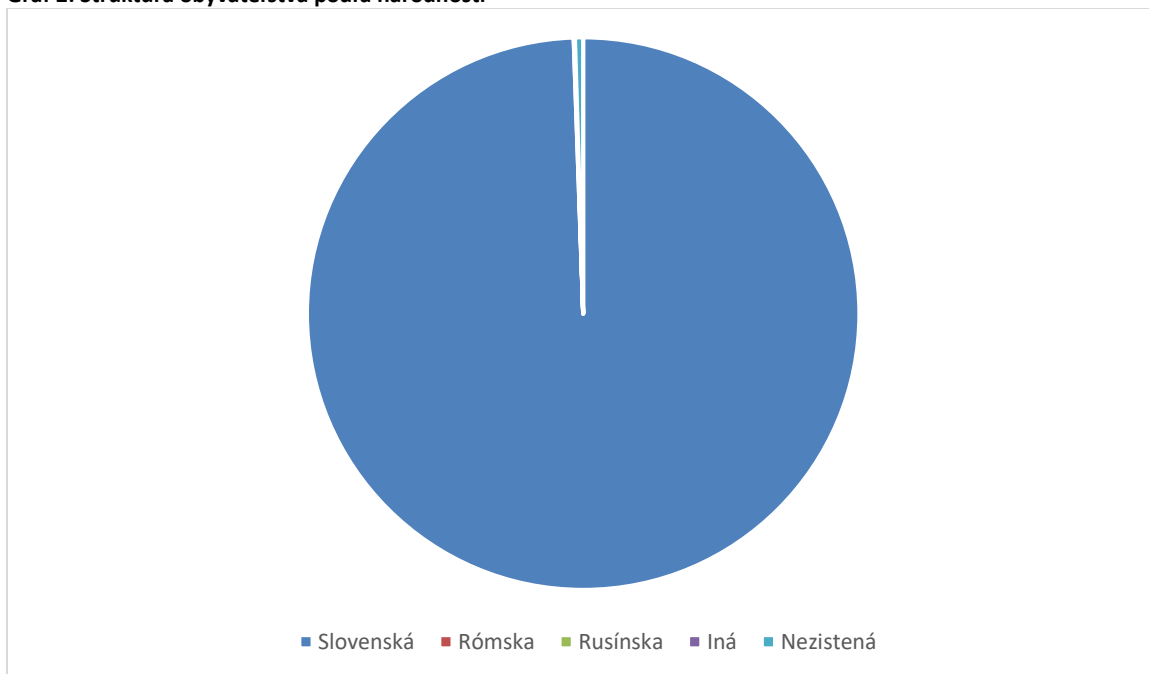

Zdroj: ŠÚ SR

1.2.2 Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 sa v Poši vyše 95 % obyvateľov prihlásilo k slovenskej národnosti.

Graf 2: Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

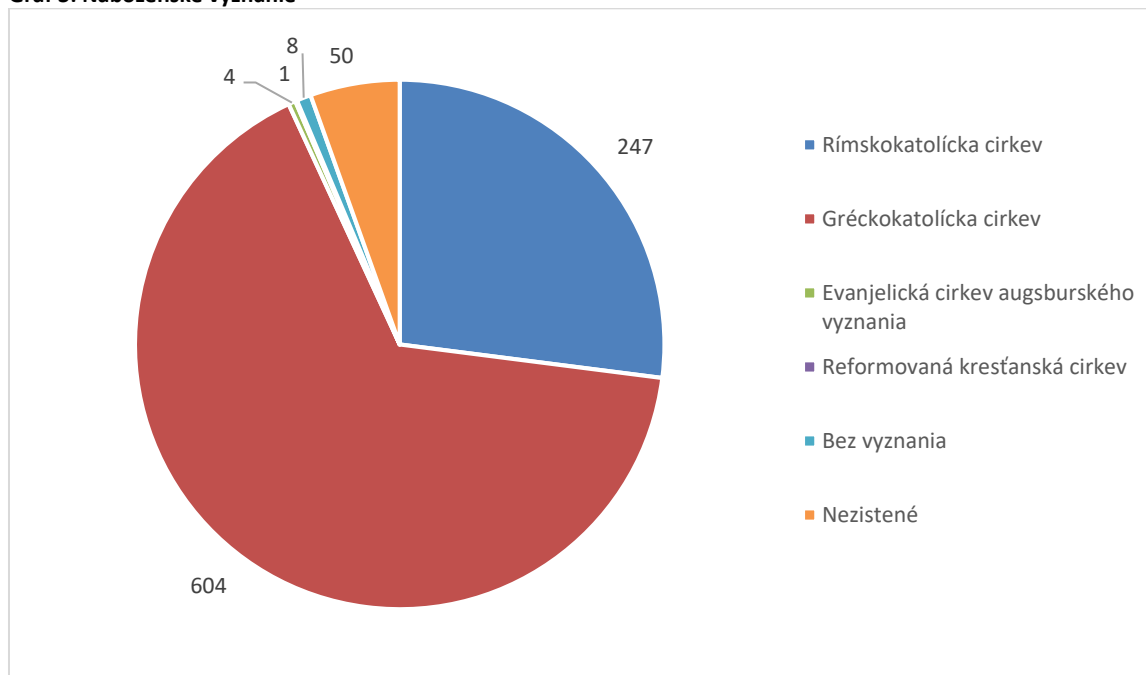

Zdroj: ŠÚ SR

Aj keď na základe sčítania obyvateľstva v r. 2011 sa neprihlásili k rómskej národnosti, cca 1/3 celého počtu obyvateľov obce žije v miestnej rómskej osade.

1.2.3 Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania

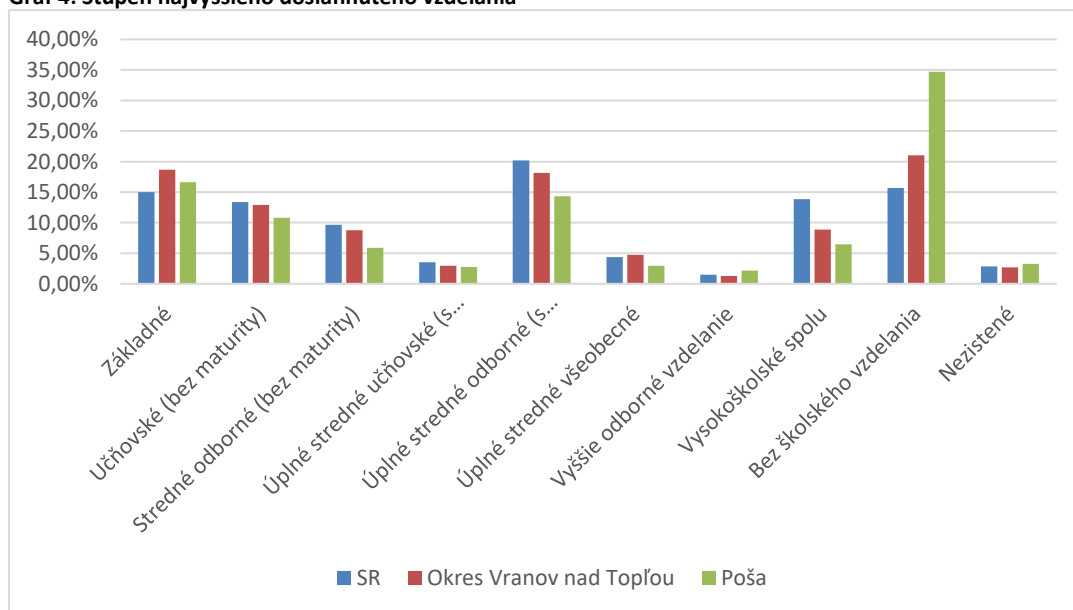
Vyše 66 % obyvateľov obce sa hlási ku Gréckokatolíckej cirkvi, druhou najzastúpenejšou je Rímskokatolícka cirkev (27 %).

Graf 3: Náboženské vyznanie

Zdroj: ŠÚ SR

1.2.4 Štruktúra obyvateľstva podľa stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Podľa údajov SOBD 2011 má úplné stredné vzdelanie (s maturitou) v obci 14,33 % obyvateľov a vysokoškolské 6,46 % obyvateľov. V oboch ukazovateľoch obec mierne zaostáva za údajmi na úrovni okresu Vranov nad Topľou a Slovenskej republiky. Naopak obec výraznejšie prevyšuje okresný aj celonárodný priemer v kategórii osôb bez formálneho školského vzdelania.

Graf 4: Stupeň najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ŠÚ SR

1.3 Hospodárska oblasť

1.3.1 Zamestnanosť a nezamestnanosť

V obci Poša sa vzhľadom aj na jej veľkosť nenachádza výrazný počet zamestnávateľov. Najväčším zamestnávateľom je Obec Poša, ktorá ako zriaďovateľ Základnej školy s materskou školou zamestnáva približne 12 ľudí a v samotnom obecnom úrade zamestnáva 4 pracovníkov. Obec zamestnáva aj Rómov z miestnej osady na malé obecné služby a aktivačné práce.

Samostatne zárobkovo činných je 33 ľudí (Tab. 8). Podľa údajov Sčítania obyvateľov, domov a bytov za rok 2011 väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce (56 %) za zamestnaním dochádza (Tab. 10).

Pri porovnaní údajov nezamestnanosti za rok 2014 obec výrazne prevyšuje priemer okresu Vranov nad Topľou (21,25 %) či priemer Prešovského samosprávneho kraja (17,25 %). Väčšina nezamestnaných je občanov rómskej populácie.

Tab. 6: Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Počet	106	141	140	136	137

Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 7: Miera nezamestnanosti

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Miera nezamestnanosti*	26,63 %	35,43 %	35,18 %	34,17 %	34,42 %

*Pri výpočte sa za ekonomicky aktívne obyvateľstvo brala do úvahy hodnota z SOBD 2011. Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 8: Fyzické osoby - podnikatelia podľa právnych foriem

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Živnostníci	31	30	29	30	30
Slobodné povolania	0	0	0	0	0
Samostatne hospodáriaci roľníci	2	2	3	3	3
Spolu	33	32	32	33	33

Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 9: Právnické osoby

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Právnické osoby ziskové	3	4	4	4	5
Právnické osoby neziskové	6	6	6	6	7
Spolu	9	10	10	10	12

Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 10: Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby	
	Spolu	Z toho dochádza za prácou
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	17	5
Lesníctvo a ťažba dreva	7	3
Ťažba uhlia a lignitu	1	1
Iná ťažba a dobývanie	1	1
Pomocné činnosti pri ťažbe	2	2
Výroba potravín	5	3
Výroba nápojov	1	0

PROGRAM HOSDPDÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE POŠA 2016 – 2022 (2025)

Výroba textilu	1	1
Výroba odevov	9	7
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	6	2
Výroba papiera a papierových výrobkov	12	10
Výroba chemikálií a chemických produktov	1	0
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	1
Výroba výrobkov z gumy a plastu	11	9
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	4	0
Výroba a spracovanie kovov	4	0
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	7	4
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	2	0
Výroba elektrických zariadení	2	1
Výroba strojov a zariadení i. n.	2	1
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	12	5
Výroba nábytku	3	0
Iná výroba	1	0
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	2	1
Zber, úprava a dodávka vody	2	2
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	3	1
Výstavba budov	8	5
Inžinierske stavby	4	4
Špecializované stavebné práce	25	13
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	3	2
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	13	9
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	25	15
Pozemná doprava a doprava potrubím	12	7
Skladové a pomocné činnosti v doprave	1	0
Poštové služby a služby kuriérov	2	1
Ubytovanie	4	2
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	10	8
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	4	3
Informačné služby	1	1
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	3	2
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	1	1
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1	1
Právne a účtovnícke činnosti	2	1
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	11	9
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	3	3
Reklama a prieskum trhu	1	1
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	2	1
Sprostredkovanie práce	3	2
Bezpečnostné a pátracie služby	1	1
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	2	1
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	4	2
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	25	14
Vzdelávanie	24	16
Zdravotníctvo	18	9
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	3	3
Sociálna práca bez ubytovania	7	7
Činnosti herní a stávkových kancelárií	2	2
Činnosti členských organizácií	1	1
Ostatné osobné služby	4	3
Nezistené	49	14
Spolu	398	224

Zdroj: ŠÚ SR

Obec prenájma poľnohospodársku pôdu dvom spoločnostiam – Ragi s.r.o. Nižný Hrušov a Poľnofarm s.r.o. Malý Ruskov, ale inak sa vo vlastníctve obce Poša nenachádzajú budovy, resp. priestory, ktoré

by mohla samospráva ponúknuť potenciálnym investorom a zamestnávateľom pre podporu hospodárskeho a ekonomického rozvoj obce.

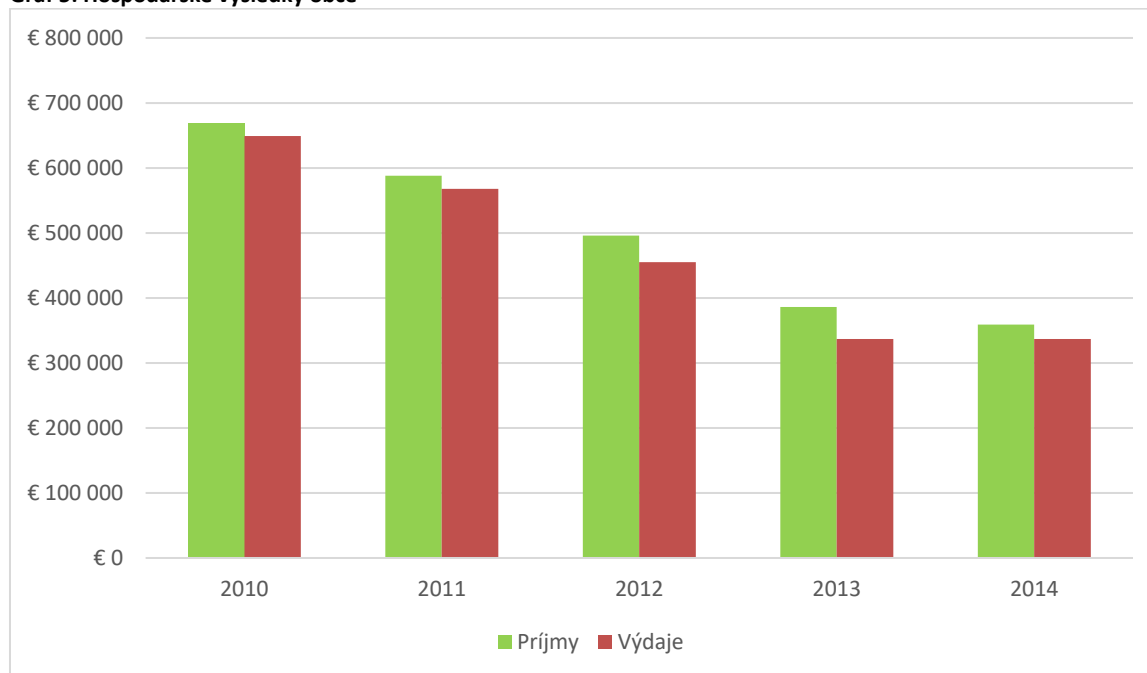
V obci sa nachádzajú dve predajne potravín a jedno pohostinstvo. Pre rozvoj iných/ďalších služieb obyvateľom s potenciálom rozvoja zamestnanosti priamo v obci neexistuje dopyt.

1.3.2 Hospodárenie obce

V priebehu posledných piatich rokov hospodárila obec každý rok s miernym prebytkom (Graf 5). Rozdiely v absolútnych hodnotách jednotlivých rokov sú spôsobené realizáciou, resp. nerealizáciou väčších investičných aktivít v danom roku. Príjmy obce v sledovaných rokoch záviseli od výšky a vývoja podielových daní.

Obec v súčasnosti disponuje s vlastným majetkom v hodnote € 787 413 (Tab. 11).

Graf 5: Hospodárske výsledky obce

Zdroj: Obec

Tab. 11: Súčasná účtovná hodnota majetku obce v EUR

Položka	Obecný úrad	Kultúrny dom	Dom smútku	Základná škola	Materská škola	SPOLU
Hodnota	539 301	50 123	145 260	30 320	22 409	787413

Zdroj: Obec

1.4 Technická a dopravná obsluha

1.4.1 Dopravná infraštruktúra a dostupnosť

Obec leží na ceste č. II/554. Vzdialenosť od významných sídel je nasledovná: Vranov nad Topľou 9 km, Humenné 20 km, Prešov 55 km, Košice 58 km. Mimo obecnú dopravu zabezpečuje verejné spoje SAD Humenné, a.s. V pracovný deň odchádza z obce do Vranova nad Topľou 20 spojov (o 5:04, 6:04, 6:40, 7:23, 7:25, 8:35, 9:15, 10:48, 13:00, 13:45, 15:00, 15:22, 15:58, 16:10, 16:35, 16:54, 18:08, 19:13, 21:11 a 23:10), počas víkendov a sviatkov 6 spojov (5:04, 8:35, 12:58, 15:13, 16:54 a 21:11). V obci sa nachádza len 1 autobusová zastávka, čo je vzhľadom na rozlohu obce, počet spojov a počet cestujúcich málo.

Dĺžka obecných komunikácií je 4 km, chodníkov 1,1 km a ich technický stav si vyžaduje rekonštrukciu. V obci nie sú vybudované žiadne cyklodopravné trasy.

V rámci cintorína a pri dome smútku je nedostatok parkovacích miest (chýba cca 20 parkovacích miest).

1.4.2 Zásobovanie pitnou vodou a kanalizácia

Obec má kompletne vybudovaný obecný vodovod, na ktorý je napojených 70 % domácností, ostatné domácnosti využívajú vlastné studne.

Verejná kanalizačná sieť je v súčasnosti vo výstavbe, hotových je zatiaľ približne 50 % plánovanej výstavby kanalizácie. Väčšina domácností doposiaľ využíva na odvádzanie splaškových vôd vlastné žumpy. Obec v súčasnosti v spolupráci s VVS a.s. posudzuje niekoľko variantov, ako je možné vyriešiť napojenie obecnej kanalizácie na ČOV a to buď na existujúcu ČOV v Nižnom Hrušove, čo by si vyžadovalo jej intenzifikáciu, ako aj vybudovanie prepojenia medzi Pošou a Nižným Hrušovom. Druhou alternatívou je vybudovanie vlastnej ČOV, v prípade tejto alternatívy obec má pripravený pre výstavbu ČOV pozemok.

Dobudovanie kanalizácie je prioritou obce a predpokladom pre ďalšie aktivity ako dobudovanie a oprava chodníkov, či rekonštrukcie miestnych komunikácií.

1.4.3 Energie a verejné osvetlenie.

V obci sa nachádzajú 3 trafostanice, 100 % domácností (mimo rómsku osadu) je napojených na elektrickú sieť. Obec je plne plynofikovaná, 80 % domácností je napojených na odber zemného plynu.

Verejné osvetlenie v obci bolo naposledy rekonštruované v roku 2006 a obec má záujem ho nahradiť úspornejšou LED technológiou.

1.4.4 Komunikačné systémy

Služby pevnej linky sú v obci dostupné prostredníctvom káblovej infraštruktúry spoločnosti Slovak Telekom, a. s. Mobilné služby sú zabezpečené prostredníctvom signálu spoločností Orange Slovensko, a. s., Slovak Telekom, a. s. a O2 Slovakia, s.r.o, kvalita signálu ale nie je vo všetkých lokalitách rovnaká a uspokojivá.

Miestny rozhlas v obci postačuje. V roku 2015 bol vybudovaný bezpečnostný kamerový systém, ktorý monitoruje 6 vybraných lokalít a obec má záujem o rozšírenie kamerového systému na ďalšie lokality v obci: ul. Gaštanová, ul.Cintorínska, Záhumie, areál miestneho ihriska, prístupová cesta k rómskej osade a rómska osada.

1.5 Bývanie a občianska vybavenosť obce

V obci sa v súčasnosti nachádza 220 rodinných domov, z toho 163 je trvalo obývaných. Teda 57 domov je neobývaných s ohrozením ich opustenia (mladšie generácie žijúce v domoch odchádzajú). V obci sa nenachádza žiadny bytový dom. V rokoch 2010-2014 boli v obci postavené len tri nové rodinné domy.

Obec síce disponuje aj pozemkami pre novú individuálnu bytovú výstavbu, ktorá sa však javí z krátko až strednodobého hľadiska ako neperspektívna (nízky záujem, náročnosť dobudovania inžinierskych sietí).

Obyvatelia rómskej osady (približne 330 obyvateľov) býva zväčša v príbytkoch unimobunkového charakteru. V tejto osade je nutné zrekonštruovať miestnu komunikáciu a elektrickú sieť.

1.5.1 Vzdelávacia infraštruktúra

V obci sa nachádza jedna **materská škola (MŠ) s poldennou prevádzkou s jednou triedou** počas celého sledovaného obdobia. MŠ stabilne zamestnáva 1 pedagogického a 1 nepedagogického zamestnanca. Počet detí v škôlke je v rámci sledovaného obdobia stabilný (Tab. 12) a navštevujú ju 100 % rómske deti. Budovu MŠ je nutné rekonštruovať, najmä zatepliť a obnoviť je potrebné aj vonkajšie priestory ihriska. Súčasná kapacita MŠ je 20 detí a vzhľadom na demografiu je potreba jej rozšírenia na 40 detí.

Tab. 12: Materská škola v obci

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014

Počet žiakov	18	19	19	19	19
Počet tried	1	1	1	1	1
Počet špeciálnych tried	0	0	0	0	0
Počet pedagogických pracovníkov	2	1	1	1	1
Počet nepedagogických pracovníkov	1	1	1	1	1

Zdroj: OcÚ

V obci sa nachádza aj **základná škola s celodennou prevádzkou pre 1.-4. ročník**. V škole sú pomerne stabilne zamestnávaní 6 pedagogickí a 4 nepedagogickí zamestnanci. Počet detí v ZŠ v rámci sledovaného obdobia narastá (Tab. 13).

Budova základnej školy je plne zrekonštruovaná a vybavená pedagogickými pomôckami. Nutné je vybudovať telocvičňu a vonkajšie ihrisko. Vzhľadom na predpokladaný demografický trend bude potrebné rozšíriť jej kapacitu o 2 triedy, teda cca o 40 detí.

Tab. 13: Základná škola v obci

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Počet žiakov	59	61	66	69	71
Počet tried	3	3	3	4	4
Počet špeciálnych tried	0	0	0	0	0
Počet pedagogických pracovníkov	4	6	6	6	6
Počet nepedagogických pracovníkov	3	3	4	4	4

Zdroj: OcÚ

1.5.2 Kultúrno-spoločenská a športová infraštruktúra

V obci Poša sa nachádzajú historické objekty ako **Farský chrám narodenia Presvätej Bohorodičky, Kaplnka sv. Jozefa a Kostol Najsvätejšieho Srdca Ježišovho**.

Kompletnú rekonštrukciu a modernizáciu s vybavením, vrátane kuchyne, si vyžaduje zlý stavebno-technický stav a vysoká energetická náročnosť prevádzky objektu **Kultúrneho domu v obci**.

V kultúrnom dome v súčasnosti sídli aj obecný úrad. Z dôvodu jeho nevhodnej lokalizácie mimo centra obce a nevyhovujúceho dispozičného riešenia, obec zvažuje výstavbu nového objektu obecného úradu v centre obce, čo si žiada komplexnú investičnú prípravu novej stavby, najmä prípravu pozemku, ktorý nie je vo vlastníctve obce, ako aj zmenu využitia priestorov v súčasnom sídle obecného úradu, v kultúrnom dome, ktorý chce obec rekonštruovať a modernizovať.

Športovú infraštruktúru predstavuje športový areál s trávnatým ihriskom (futbalové ihrisko) v blízkosti kultúrneho domu a posilňovňa. Oba objekty je potrebné rekonštruovať a športový areál aj oplotiť. V areáli futbalového/športového ihriska sú vhodné priestory, ako aj záujem obce o vybudovanie oddychovej zóny pre obyvateľov obce.

Obec organizuje niekoľko pravidelných kultúrno-spoločenských či športových aktivít ako sú napr.: Jánske folklórne slávnosti, Mesiac úcty k starším, Deň detí, Deň matiek, Varenie guľášu, Stolnotenisový turnaj, Minifutbalový turnaj.

Aktívnu činnosť v obci vykazujú a obec propagujú najmä Folklórna skupina Pošanka a Miestny odbor Matice slovenskej.

1.5.3 Sociálna a zdravotná infraštruktúra a služby

V obci sa nenachádza žiadne zariadenie poskytujúce sociálne ani zdravotné služby. Obyvatelia využívajú tieto služby v iných obciach a mestách (Dom Seniorov napr. v Továrnom, Vranove nad Topľou), resp. sociálnu starostlivosť v domácom prostredí zabezpečuje podľa požiadaviek súkromný sektor. Oficiálny Klub dôchodcov v obci neexistuje, starší občania sa stretávajú iba neformálne, obec im ale podporuje rôznymi spôsobmi príspevky na zájazdy, darčeky pre ležiacich a pod.

1.6 Životné prostredie

1.6.1 Odpadové hospodárstvo

Obec má zriadený separovaný zber vrecového typu. Separujú sa komodity: plasty, sklo, kovy, nebezpečné odpady, kuchynský odpad, elektronický šrot a šatstvo. Ostatný komunálny odpad (približne 20 %) sa vyváža 2x mesačne na riadenú skládku spoločnosťou Fúra, s.r.o. Veľkokapacitné kontajnery sú k dispozícii 2x ročne. Za rok 2015 obyvatelia obce vyprodukovali 21 ton komunálneho odpadu, čo na jedného obyvateľa predstavuje približne 30 kg. Pre porovnanie v roku 2012 vyprodukovali obyvatelia 20t komunálneho odpadu, v roku 2013 - 32t a v roku 2014 – 19,81t.

Biologický odpad si kompostujú obyvatelia vo vlastných záhradách. V obci sa nachádzali dve nelegálne skládky odpadu, ktoré obec zlikvidovala, v súčasnosti takúto skládku obec neregistruje.

1.6.2 Environmentálne záťaže

V katastri obce sa nachádzajú dve environmentálne záťaže:

1.6.3 Environmentálne záťaže

V katastri obce sa nachádzajú dve environmentálne záťaže:

1. Odkalisko Chemka Strážske (SK/EZ/VT/1030), ktoré bolo vybudované za účelom skládkovania odpadov zo spaľovne odpadov a zo spaľovania uhlia- t-j- popolčeka a škváry, ďalej na uskladnenie kalov z chemických úpravní vôd z TP 2,s.r.o. a čistiarni odpadových vôd. Odpad tvoria základné produkty organickej a anorganickej chémie - benzénová chémia, a produkcia cyklohexánu, cyklohexanolu, priemyselné hnojivá, dusíková chémia, produkty na báze amónia, koncentrovaná kyselina dusičná a iné. Odkalisko bolo od začiatku prevádzkovania problematickou stavbou. Nebolo povolené ako vodohospodárske dielo. V súčasnosti môžeme na základe faktov iba konštatovať, že Odkalisko predstavuje extrémnu environmentálnu záťaž v SR, kde je uskladnených cez 2 miliardy m3 kontaminovaného popolčeka a iného odpadu. Najviac kontaminantov tvoria látky. As, PCB, Zn, Cd, Cr, Cu, Hg. Odkalisko predstavuje vysoký potenciál ohrozenia životného prostredia v danej lokalite. Je vedené v rámci registra B environmentálnych záťaží a nebolo doposiaľ rekultivované a uzatvorené. Až 28 ha z celkovej plochy odkaliska 32 ha , sa nachádza v k.ú. Poša. V súčasnosti prebieha konanie o určení povinnej osoby. (Zdroj: Obec Poša)
2. Druhou environmentálnou záťažou sú skládky odpadov na brehu Ondavy (SK/EZ/VT/1031), ktoré sú vedené v registri A (MŽP SR), tzn. ako pravdepodobná environmentálna záťaž.

Obe envi záťaže sú sledované a kontrolované orgánmi štátnej správy v životnom prostredí.

1.6.4 Ovzdušie

Podľa subjektívneho hodnotenia je kvalita ovzdušia v obci dobrá. Aj podľa výročnej správy za rok 2014 Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou nepatrí Poša medzi obce vranovského okresu, v ktorom sú dlhodobo prekračované limity denného priemeru suspendovaných častíc PM₁₀.

1.6.5 Povrchové vody

Zastavaným územím obce preteká Pošanský potok. Časť potoka je regulovaná, časť regulácie je potrebné dokončiť. Východná časť je odvodnená Kyjovským potokom, ktorý pokračuje katastrálnym územím Nižný Hrušov, kde sa vlieva do Ondavy. Na Kyjovskom potoku v k. ú. Poša, je vybudovaná záchytná nádrž – odkalisko Poša, v ktorom sa uskladňuje popolček a iné odpadové vody z areálu bývalého Chemka, a.s. Strážske, ale aj zo skládky nebezpečných odpadov Strážske Pláne. Západná rovinatá časť k. ú. je odvodnená systémom kanálov, ktoré sa taktiež vlievajú do Ondavy.

V súvislosti s nadmernou zrážkovou činnosťou a z dôvodu zlého obhospodarovania okolitých polí s vykazovanou vysokou vodnou eróziou, bola v roku 2010 zaznamenaná povodeň, ktorá poškodila a zaplavila 1/3 domácnosti obce, pivnice a studne.

1.6.6 Ekologická stabilita územia

Katastrálne územie obce Poša podľa analýzy súčasnej krajiny štruktúry je charakteristické pomerne vysokým podielom poľnohospodárskej pôdy – vyše 60%. (Tab. 14).

Tab. 14: Výmera územia a využitie pôdy

Typ územia	Výmera v m ²	Podiel v %
Poľnohospodárska pôda – spolu	5 204 823	61,64 %
o Orná pôda	4 760 923	56,38 %
o Chmeľníca	0	0,00 %
o Vinica	0	0,00 %
o Záhrada	257 765	3,05 %
o Ovocný sad	19 369	0,23 %
o Trvalý trávny porast	166 766	1,98 %
Nepoľnohospodárska pôda – spolu	3 238 882	38,36 %
o Lesný pozemok (hospodárske lesy)	1 989 452	23,56 %
o Vodná plocha	410 414	4,86 %
o Zastavaná vodná plocha a nádvorie	780 406	9,24 %
o Ostatná plocha	58 610	0,69 %
Celková výmera územia obce	8 443 705	100,00 %

Zdroj: ŠÚ SR

Poľnohospodárske pozemky hrajú dôležitú úlohu pri určovaní miery ekologickej stability katastrálneho územia obce Poša, ktorá bola pre potreby PRO vypočítaná na základe koeficientu

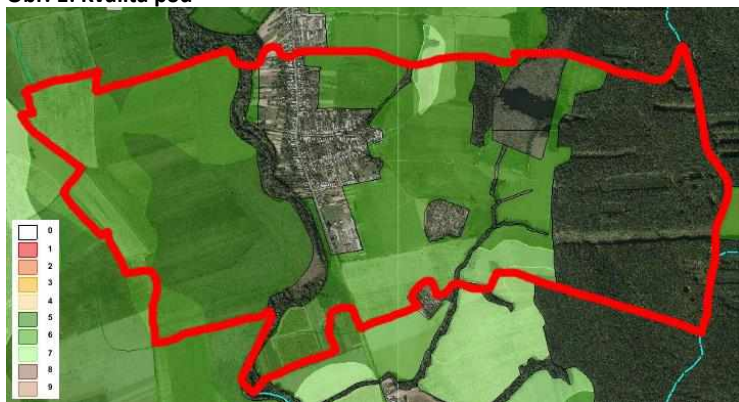
ekologickej stability krajiny podľa Míchala (1982). Ide o numerickú hodnotu, na základe ktorej je krajina zaradená do určitého stupňa ekologickej stability, ktorú Míchal (1992) definuje ako schopnosť ekologických systémov pretrvávať aj počas pôsobenia rušivého vplyvu, uchovávať a reprodukovať svoje podstatné charakteristiky i v podmienkach narúšania zvonku. Táto schopnosť sa prejavuje minimálnou zmenou počas pôsobenia rušivého vplyvu (rezistencia) alebo spontánnym návratom do východiskového stavu, resp. na pôvodnú vývojovú trajektóriu po prípadnej zmene (resiliencia).

Koeficient ekologickej stability (KES) pre obec Poša je **0,52**. Územie, ktorého KES je v rozmedzí 0,30-1,00 je **charakterizované ako územie intenzívne využívané najmä poľnohospodárskou veľkovýrobou, oslabenie autoregulačných pochodov spôsobuje ich značnú ekologickú labilitu.**

V katastrálnom území Poše nie je štátnou ochranou prírody evidované žiadne územie, ktoré by predstavovalo územie a časti prírody s výraznými biologickými a estetickými prvkami prírody.

Z pohľadu kvality pôd sa v obci nachádzajú prevažne skupiny 5.-7., t.j. stredne kvalitná pôda (viď Obr. 1.).

Obr. 1: Kvalita pôd

Zdroj: www.podnemapy.sk

Ohrozenie veternou eróziou nie je v Poši relevantným ohrozením (Obr. 3). **Vodná erózia však predstavuje hrozbu** hlavne v oblastiach, ktoré sú zaradené do kategórie silného až extrémneho výskytu (Obr. 2).

Obr. 2: Vodná erózia

Zdroj: www.podnemapy.sk

Obr. 3: Veterná erózia

Zdroj: www.podnemapy.sk

V obci nie je dostatok **verejnej zelene** na verejných priestranstvách vrátane plochy cintorína. Okrem rekonštrukcie kanalizačnej siete a s tým súvisiace dobudovanie chodníkov, má samospráva obce Poša záujem o dobudovanie a ozelenenie centra obce napr. prostredníctvom nového parku. Realizácia týchto aktivít však závisí od vyriešenia situácie s majetkovo nevysporiadanými pozemkami v centre obce, ktoré doposiaľ blokujú akékoľvek iniciatívy v tejto oblasti. Pre ochranu a tvorbu zelene nebol pre obec vypracovaný žiadny dokument s cieľom koncepcnej starostlivosti o verejnú zeleň v obci.

1.7 Vyhodnotenie implementácie PHSR obce Poša za obdobie 2005 – 2015

Dôležitým východiskom pre proces spracovania Programu rozvoja obce Poša na roky 2016 – 2022 (2025) je aj vyhodnotenie rozsahu a zamerania rozvojových aktivít zrealizovaných v rámci predchádzajúceho programovacieho obdobia 2005 – 2015. Za dobu platnosti pôvodného PHSR nebola realizovaná žiadna aktualizácia.

Vízia obce bola definovaná nasledovne: ***„Realizovať interdisciplinárny proces, ktorý výrazne zlepši kvalitu života súčasnej generácie obyvateľov obce Poša, ale aj budúcich generácií“.***

Vízia obce sa opiera o využitie zdrojov prírodných, kultúrnych, historických a ľudských, pri súčasnom zachovaní dedičstva predošlých generácií. Na jej naplnenie boli stanovené 4 strategické rozvojové zámery:

1. **Investície do infraštruktúry**
2. **Podpora podnikania a služieb**
3. **Skvalitnenie životného prostredia**
4. **Podpora športu a kultúry**

S cieľom naplnenia zámerov bola pre každý z nich v PHSR definovaná aj sada plánovaných konkrétnych aktivít (v PHSR nazvané ako „ciele“).

V rámci vyhodnotenia miery implementácie PHSR Poša boli zmapované zrealizované aktivity za obdobie rokov 2008 – 2015 a na základe toho bola následne posúdená miera naplnenia strategických rozvojových zámerov.

Investície do infraštruktúry

Zrealizované aktivity:

- čiastočná výstavba splaškovej kanalizácie so zaústením do ČOV Nižný Hrušov (kanalizácia je v súčasnosti vybudovaná na 50%),
- čiastočná výstavba dažďovej kanalizácie (vybudovaná na 25%),
- v rézii VSE a.s. prebehla rekonštrukcia transformačných staníc T1 a T2,
- rozšírenie miestneho rozhlasu na Gaštanovú ulicu,
- výstavba parkovísk pri Dome smútku, Rímko-katolíckom chráme a Gréckokatolíckom chráme,
- realizácia chodníka pozdĺž komunikácie č. 554/II s cieľom rozšírenia siete chodníkov v obci,
- čiastočne sa realizovala aj výstavba čakárni autobusových zastávok kedy bola zakúpená a osadená jedna nová presklená čakáreň.

Podpora podnikania a služieb

Zrealizované aktivity:

- čiastočne bola zrekonštruovaná budova objektu ZŠ - budova bola zateplená, boli vymenené okná a dvere a budova bola odvodnená. Plánovaná nadstavba sa nerealizovala, podobne ako ani výstavba telocvične,
- rekonštrukcia, plynofikácia a zateplenie kultúrneho domu bola realizovaná len čiastočne v rozsahu rekonštrukcia a plynofikácie obecného úradu,
- osadené boli 3 informačné tabule v obci a jej okolí,
- zriadená bola web - stránka obce.

Skvalitnenie životného prostredia

Zrealizované aktivity:

- čiastočná realizácia parkových úprav „navsi“ obce vrátane prvkov drobnej architektúry vo forme úpravy existujúcej zelene, výsadby novej zelene a drobných úprav,
- realizácia troch peších lávok cez Pošanský potok na „navsi“ obce,
- čiastočná realizácia spevnených plôch a sadových úprav na pozemku Domu smútku,
- čiastočná úprava a oplotenie cintorína,
- čiastočná regulácia Pošanského potoka od cesty II/554 po ústie rieky Ondava, nad grécko katolíckym kostolom po jestvujúce RD a po Pošanský potok,
- úprava verejných priestranstiev pred:
 - o rímsko katolíckym kostolom (úprava existujúcej zelene, drobné úpravy)
 - o grécko katolíckym kostolom
 - o kultúrnym domom
 - o budovou COOP Jednota SD
- čiastočné odstránenie nelegálnych (čiernych) skládok komunálneho odpadu s následnou výsadbou zelene.

Podpora športu a kultúry

Zrealizované aktivity:

- svojpomocná čiastočná rekonštrukcia hracej plochy futbalového ihriska,
- čiastočná realizácia sadových úprav areálu futbalového ihriska (vysadenie zelene).

Finančné zhodnotenie

PHSR obce na roky 2005 – 2015 neobsahuje informácie o plánovanej finančnej alokácii na jednotlivé aktivity ani o zamýšľaných zdrojoch finančných prostriedkov. Zhodnotený bol preto len skutočný stav finančnej realizácie (Tab. 15) bez možnosti porovnania s plánovaným.

Z hľadiska objemu vynaložených finančných prostriedkov obec v sledovanom období:

- Realizovala najmä aktivity v oblasti zlepšenia infraštruktúry (vo finančnom vyjadrení tvorili takmer 95% všetkých vynaložených prostriedkov na rozvojové aktivity), a to najmä budovanie splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete a chodníkov.
- S výnimkou aktivít v oblasti infraštruktúry využívala na implementáciu aktivít len vlastné zdroje obce. Tie tvorili takmer 18% celkového objemu preinvestovaných finančných zdrojov.
- Nenávratné finančné zdroje boli využité na výstavbu splaškovej a dažďovej kanalizácie a výstavbu chodníkov v obci.
- Objem vlastných prostriedkov obce vynaložených na rozvojové aktivity priemerne ročne bol vo výške 5,82% príjmov obce (počítané voči priemeru skutočných príjmov obce za roky 2010 – 2014).
- Oblasť, ktorej bolo venovanej najmenej pozornosti, bol šport a kultúra.

Tab. 15: Finančné vyjadrenie zrealizovaných aktivít v eurách

Strategické rozvojové zámery	Výška finančnej realizácie aktivity spolu	Z toho:					
		Vlastné zdroje obce	Úvery	NFP – OP a iné	Dotácie zo ŠR	Malé schémy, súkromné nadácie	Súkromné zdroje
INFRAŠTRUKTÚRA	1 078 804	144 936	0	684 346	249 522	0	0
PODNIKANIE A SLUŽBY	37 696	37 696	0	0	0	0	0
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	20 597	20 597	0	0	0	0	0
ŠPORT A KULTÚRA	200	200	0	0	0	0	0
Spolu:	1 137 297 €	203 429	0	684 346	249 522	0	0
% podiel zdroja na celkovej finančnej realizácii		17,89 %	0,00 %	60,17 %	21,94 %	0,00 %	0,00 %

Zdroj: OcÚ, spracovanie KRI, Košice

Ako je uvedené vyššie, obec na implementáciu aktivít využívala viaczdrojové financovanie - nenávratné finančné zdroje a vlastné prostriedky. V sledovanom období pripravila a podala 16 žiadostí o NFP, z ktorých bolo 8 úspešných (Tab. 16), z toho až 6 bolo zameraných na financovanie výstavby splaškovej kanalizácie.

Tab. 16: Prehľad podaných žiadostí o NFP

Oblasť	Počet podaných/ počet úspešných žiadostí o NFP
Infraštruktúra	14/7
Podnikanie a služby	2/1

Životné prostredie	0/0
Šport a kultúra	0/0
Spolu	16/8

Zdroj: OcÚ, spracovanie KRI, Košice

Miera úspešnosti obce v získavaní nenávratných finančných zdrojov je pomerne vysoká (takmer 50%), čo umožnilo realizovať aktivity v objeme viac ako 930 tis. EUR.

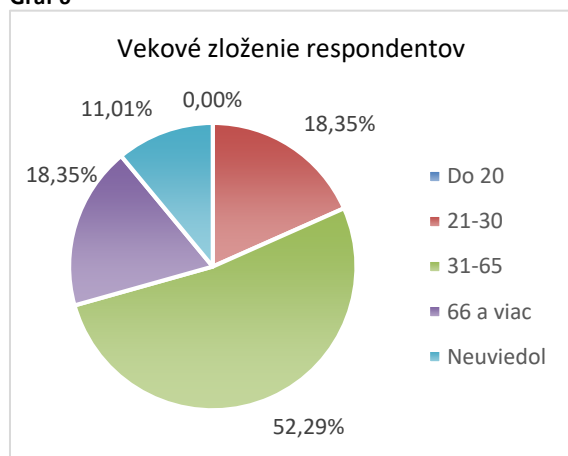
Na základe zistených skutočností je možné skonštatovať, že obec s implementáciou mnohých plánovaných aktivít ani nezačala, keďže počas samotného plnenia PHSR, s ohľadom na svoje obmedzené časové, ľudské a finančné kapacity, prebehla ďalšia prioritizácia a výber aktivít. V rámci nej sa obec rozhodla sústrediť najmä na zlepšenie stavu infraštruktúry.

1.8 Prieskum vnímania potrieb verejnosťou

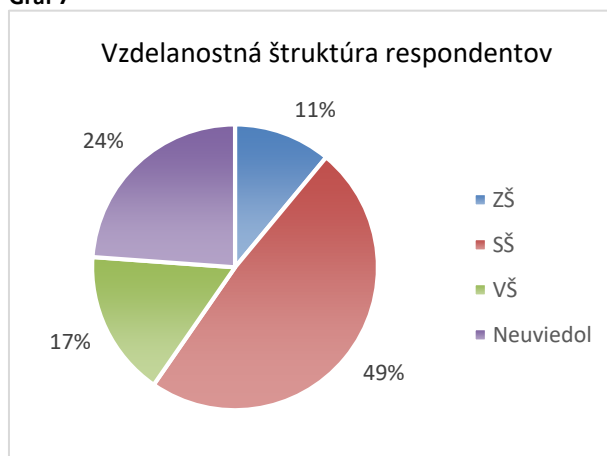
Dôležitým vstupom pri tvorbe PRO na obdobie 2016-2022 boli aj podnety a spätná väzba z komunikácie s verejnosťou na základe spracovaného dotazníka. Obyvatelia si mohli vybrať maximálne 5 oblastí (z celkového počtu 33), ktoré sú podľa nich prioritou pre rozvoj obce v najbližších rokoch. Zároveň im bol vytvorený priestor, kde mohli uviesť vlastné oblasti, ktoré im v preddefinovaných možnostiach chýbali, resp. pridať komentár/názor k už existujúcim.

Prieskum prebiehal od 10.9.2015 do 18.9.2015. Dotazník vyplnilo **109** respondentov. Z hľadiska vekovej štruktúry prevládali ľudia z kategórie 31-65 rokov, v rámci vzdelanostnej štruktúry stredoškolsky vzdelaní ľudia.

Graf 6

Graf 7

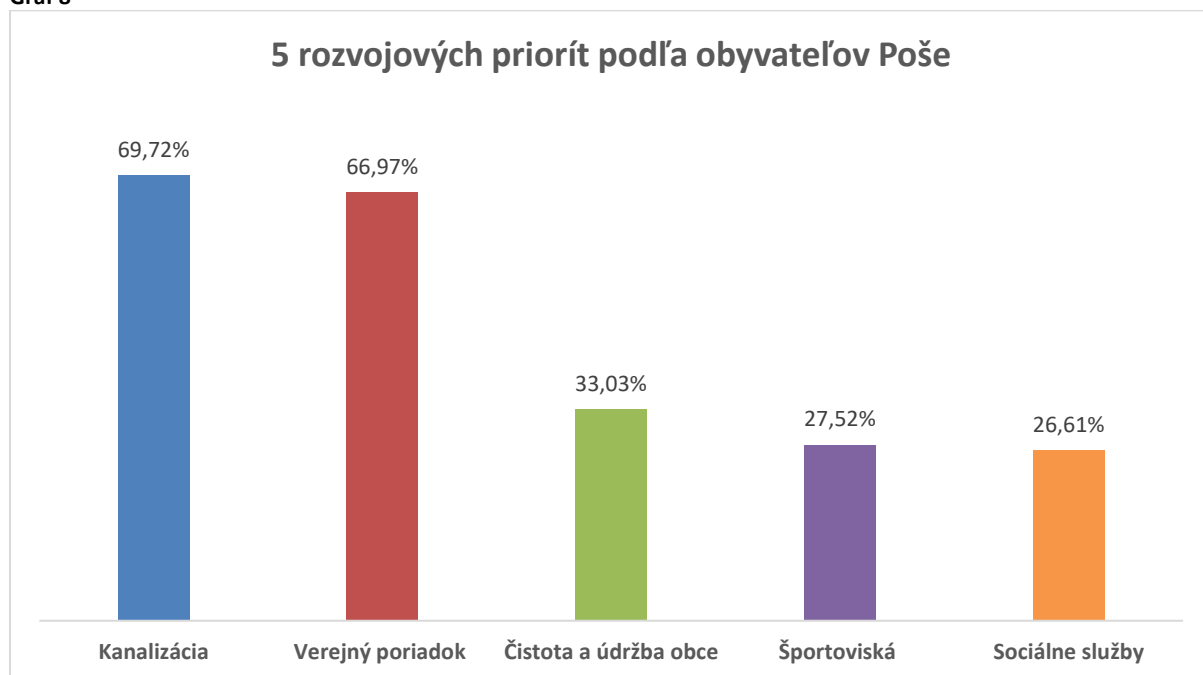
Zoznam oblastí, ku ktorým sa obyvatelia vyjadrovali:

- Príprava stavebných pozemkov pre rodinné domy
- Výstavba nájomných obecných bytov
- Rekonštrukcia miestnych ciest
- Rekonštrukcia, resp. výstavba autobusových zastávok
- Rekonštrukcia, dobudovanie chodníkov
- Rekonštrukcia, dobudovanie vodovodu
- Rekonštrukcia, dobudovanie plynovodu
- Rekonštrukcia, dobudovanie kanalizácie
- Dostupnosť obce spojmí verejnej dopravy
- Rekonštrukcia prostredia cintorína, dobudovanie domu smútku, rozšírenie plochy pre hrobové miesta
- Komunitné činnosti – práca s marginalizovanými skupinami (najmä s Rómami)
- Ochrana pred povodňami
- Dostatok a kvalita pitnej vody
- Čistota vodných tokov
- Triedenie a využívanie odpadu
- Čistota obce a údržba verejných priestranstiev
- Dodržiavanie verejného poriadku (napr. nočný klud, ničenie verejného a súkromného majetku, výtržníctvo...)
- Rekonštrukcia resp. vybudovanie športovísk (napr. ihrisko, posilňovňa, zimný areál...)
- Rekonštrukcia resp. vybudovanie kultúrnych zariadení (napr. dom kultúry, amfiteáter, kino...)
- Rekonštrukcia resp. vybudovanie relaxačných zón (napr. verejné priestranstvá, parky, prechádzkové a cyklotrasy, kúpalisko...)
- Vytvorenie priestoru pre aktívny oddych detí (napr. preliezky, detské ihriská, minihriska ...)
- Rekonštrukcia budov, resp. areálov materských a základných škôl a/alebo ich vybavenia
- Poskytovanie sociálnych služieb (napr. opatrovateľské služby, denný stacionár, rozvoz stravy...)
- Podpora činnosti miestnych spolkov (napr. klub dôchodcov, spolok rybárov/poľovníkov, folklórne súbory, ochotnícke divadlo...)
- Organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí
- Zavedenie resp. rozšírenie bezpečnostného kamerového systému
- Rekonštrukcia resp. doplnenie verejného osvetlenia
- Zavedenie obecnej polície

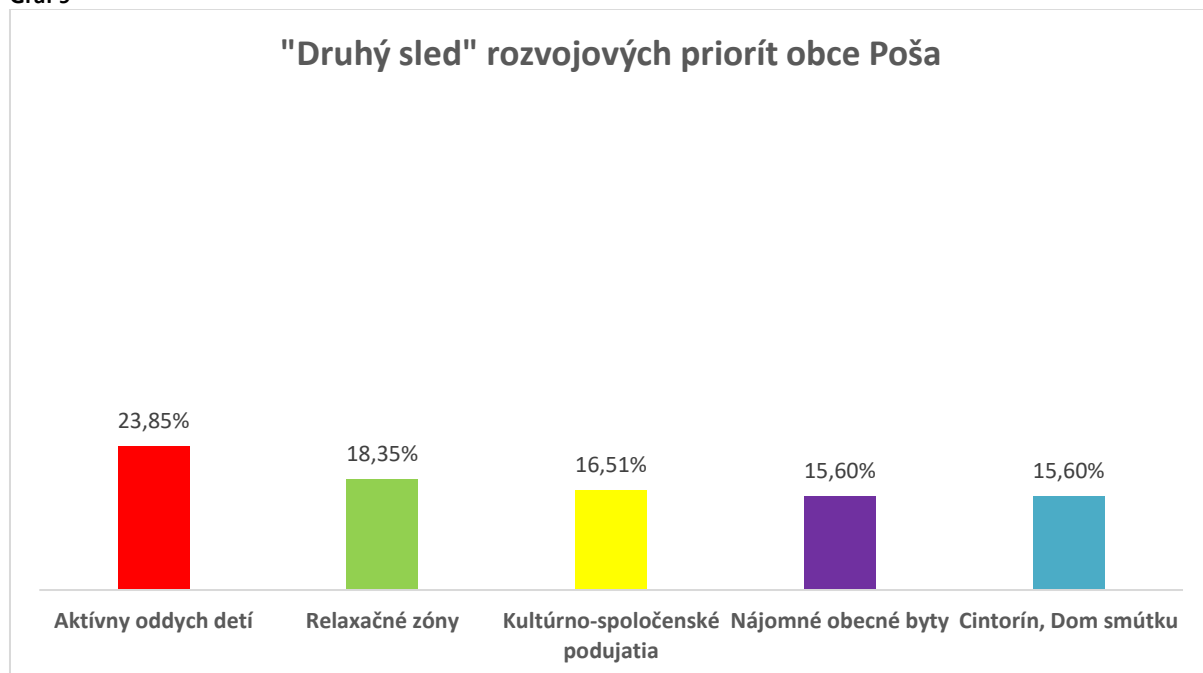
- Vytvorenie pracovných miest cez obecný podnik, malé obecné služby resp. aktivačné práce
- Vytváranie podmienok pre podnikateľov (napr. prenájom/predaj priestorov, pozemkov)
- Dostupnosť zdravotníckej starostlivosti
- Doplnenie poskytovaných služieb v obci (napr. potraviny, reštauračné služby, obchod s domácimi potrebami, drobné služby – kaderníctvo...)
- Skvalitnenie obecného rozhlasu
- Iné

Výsledky prieskumu sú premietnuté v nasledujúcich grafoch. Graf 8 znázorňuje oblasti, ktoré sa vďaka získaným hlasom umiestnili na 1. až 5. mieste. Jedná sa teda o priority, ktoré považujú obyvatelia Poše za najdôležitejšie. Z percentuálnych hodnôt je zrejmé, že dve oblasti najviac rezonovali medzi respondentmi a bude im potrebné venovať zvýšenú pozornosť. Je to **rekonštrukcia, resp. dobudovanie kanalizácie** a **dodržiavanie verejného poriadku** vrátane navrhnutých riešení ako je zavedenie, resp. rozšírenie kamerového systému či zavedenie obecnej polície. Graf 9 znázorňuje oblasti, ktoré sa umiestnili na 6. až 10. mieste.

Graf 8

Graf 9

V prípade ak respondenti zvolili odpoveď „Iné“ (spolu 12 občanov) do upresnenia uviedli:

- Dobudovanie a starostlivosť o čistotu centra obce – 3x
- Zriadenie MŠ, resp. ZŠ pre nerómske deti – 2x
- Vyriešenie otázky túlavých psov – 1x
- Vybudovanie ČOV – 1x
- Obnovenie verejných obecných schôdzí – 1x
- Vybudovanie obecného kompostoviska – 1x
- Zakúpenie a prevádzka stroja na spracovanie drevného odpadu – 1x
- Kvalitnejšie služby pri nákupe potravín – 1x
- Vydĺždenie priekopy od mosta po kostol – 1x

Sumárne výsledky prieskumu pre všetky oblasti znázorňuje nasledujúci graf:

Graf 10

1.9 SWOT analýza

SWOT analýza, ako základ pre návrh stratégie rozvoja obce, je spracovaná komplexne za všetky oblasti rozvoja a života obce na základe analytických údajov, štatistických dát, prieskumu vnímania potrieb verejnosťou a štruktúrovaného rozhovoru so zástupcami obce.

Oblasť	Silné stránky	Slabé stránky
Lokálny ekonomický rozvoj	- Obec Poša – najsilnejší zamestnávateľ v obci (obecný úrad a školy). - Pôsobenie dvoch s.r.o - Poľnofarm a Ragi, ktoré hospodária na pozemkoch obce. - Územné danosti a potenciál pre rozvoj poľnohospodárstva.	- 56% obyvateľov obce dochádza za prácou – veľmi málo pracovných príležitostí priamo v obci. - Chýbajú v obci prac. príležitosti pre disponibilnú pracovnú silu z radov nezamestnaných obyvateľov, najmä Rómov - Klesá počet živnostníkov. - V obci, ktorá je súčasťou poľnohospodársky využívanej krajiny sú aktívni len 3ja SHR. - Nevysporiadané pozemky.
	Príležitosti - Blízkosť miest. - Blízkosť hraníc susedných štátov Ukrajina, Maďarsko, Poľsko. - Finančné príležitosti na cezhraničnú spoluprácu. - Podnikanie obce (napr. sociálny podnik v spolupráci s inými okolitými obcami). - Využitie ponuky vzdelávania pre podporu ekonomického rozvoja a spravovania obce . - Vstup obce do MAS - Finančné príležitosti PRV a IROP 2014 – 2020.	Ohrozenia - Až 35 % ľudí len zo základným vzdelaním a bez vzdelania. - Dlhodobo nezamestnaní v obci až 34 % (vysoko nad priemer kraja i okresu). - Okres Vranov n/T patrí dlhodobo k okresom s vyššou nezamestnanosťou ako kraj i Slovensko. - Odliv kvalifikovanej pracovnej sily. - Obec starne rýchlejšie ako okres, či kraj i Slovensko.
Doprava a dopravná	Silné stránky - Postačujúca VOD, vyhovujúce dopravné spojenie autobusovou dopravou.	Slabé stránky - Zlý stavebno- technický stav miestnych komunikácií, najmä nekvalita cestných povrchov. - V obci nie sú žiadne cyklochodníky (v rámci obce, spájanie území obcí). - Chýbajú parkovacie miesta pri cintoríne (20). - Chýba aspoň jedna autobusová zastávka v obci.

infraštruktúra	Príležitosti	Ohrozenia
	- Dobrá dostupnosť obce z okresného mesta i k hraniciam susedných štátov.	- Nedobudovaná kanalizácia, ktorá je predpokladom, aby obec mohla začať aj s opravou miestnych komunikácií, verejných priestranstiev.
Technická infraštruktúra	Silné stránky	Slabé stránky
	- Obec plynofikovaná. - Obec elektrifikovaná. - Pokrytie telekomunikačnými signálmi. - 11 kamier v obci (monitoring bezpečnosti v obci).	- Chýbajúce protipovodňové opatrenia, protipovodňové kanály. - Energeticky náročné verejné osvetlenie. - Neuspokojivé pokrytie internetom.
	Príležitosti	Ohrozenia
	- Rozšírenie kamerové systému (potreba ďalších 6 kamier). - Finančné príležitosti PRV a IROP 2014 – 2020.	- Dopady zmeny klímy.
Bývanie	Silné stránky	Slabé stránky
	- Vytypované územie pre rozvoj IBV v súlade s ÚP obce.	- Opustené rodinné domy v obci, generačné problémy, problémy s vysporiadaním majetku. - Nie je záujem o výstavbu rodinných domov, za posledné 4 roky postavené boli len 3 rodinné domy. - Chýba sociálne bývanie pre obyvateľov rómskej komunity.
	Príležitosti	Ohrozenia
	- Rekonštrukcia opustených rodinných domčekov na bývanie. - Chalupárenie (opustené domy)	- Dedina nemá dobudovanú kanalizáciu. - Starnutie obyvateľstva, odchod mladých a zvyšovanie počtu opustených domov.
	Silné stránky	Slabé stránky
	- Vybudovaný verejný vodovod a 70% domácností napojených. - Separovanie odpadu. - Čisté ovzdušie.	- Nedobudovaná kanalizácia (cca 50%) a chýba ČOV. - Nedostatok verejnej zelene. - Opakovaný vznik čiernych skládok. - Nedostatočná čistota obce. - Nízke environmentálne povedomie obyvateľov. - Koeficient ekologickej stability je 0,52 (ekologicky labilná poľnohospodárska krajina).

Životné prostredie	Príležitosti	Ohrozenia
	- Rekultivácia environmentálnych záťaží (vlastník, dohľad štát) - PRV 2014 – 2020 na opatrenia pre zlepšenie hospodárenia na pôde v okolitej krajine.	- Prívalové dažde a povodne. - Zraniteľné, poľnohospodársky využívané územie –vysoký stupeň vodnej erózie. - Chýbajú v k.ú. krajinotvorné a protierózne prírodné prvky (remízky, medze s voľnou zeleňou). - Zlé obhospodarovanie pôdy s následkami vodnej erózie a povodní z prívalových dažďov. - Environmentálne záťaže – odkalisko a skládky pri Ondave.
Kultúra, šport, voľný čas a infraštruktúra	Silné stránky	Slabé stránky
	- Aktívne činnosti spolkov – folklórny súbor, Matica Slovenská - Finančná podpora obce pre voľnočasové aktivity detí (CVČ) v meste Vranov n/T. - V obci je Kultúrny dom - V obci je futbalové ihrisko, ale futbal sa nerozvíja, plocha ihriska je málo využívaná	- Zlý stavebno – technický stav Kultúrneho domu, zastarané vybavenie interiérov, chýbajúce technické vybavenie pre organizovanie podujatí. - Potreba rekonštrukcie a dovybavenia posilňovne.
	Príležitosti	Ohrozenia
	- Rozvoj folklóru a tradícií Horného Zemplína – spájať folklórne telesá viacerých obcí pre prezentáciu Horného Zemplína - Cezhraničná spolupráca. - Spolupráca s partnerskými obcami v zahraničí. - Podpora aktívneho oddychu pre všetkých – výstavba oddychového areálu na futbalovom ihrisku	- Obec starne.
Školstvo	Silné stránky	Slabé stránky
	Zriadená a prevádzkovaná MŠ. Zriadená a prevádzkovaná ZŠ 1 - 4. roč.	Nedostatočná kapacita MŠ, potreba navýšenia o 40 detí; MŠ je 100% rómska. Zlý stavebnotechnický stav budovy MŠ. Nedostatočná kapacita ZŠ , potreba nových 2 tried. Chýba telocvičňa pri ZŠ. Zastaralé areály škôl, nedostatočné vybavenie školských dvorov.
	Príležitosti	Ohrozenia

	- Udržateľnosť MŠ i ZŠ v obci.	- Obec starne.
Sociálna oblasť	Silné stránky	Slabé stránky
	- Dobrá skúsenosť s terénnou sociálnou prácou	- Chýbajúce zdroje pre zamestnanosť terénnych sociálnych pracovníkov - Chýbajúce komunitné činnosti a komunitné centrum - Málo aktivít pre starších občanov
	Príležitosti	Ohrozenia
	- Rozvoj opatrovateľskej služby	- Finančná nedostupnosť opatrovateľských služieb pri náraste nezamestnanosti a chudoby.

2 STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Stratégiu rozvoja obce Poša na plánovacie obdobie 2016 – 2022 (2025) definuje

- **Vízia obce Poša v roku 2025** a
- **Smerovanie rozvoja obce prostredníctvom súboru 3 cieľov rozvoja obce Poša do konca roku 2022** s ich plánovanými výsledkami a dopadmi do roku 2025 tak, aby naplnili víziu ako očakávaný stav – Poša v roku 2025.

Východiskami pre definovanie stratégie „Poša 2025“ boli dokumenty, najmä :

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Poša na roky 2007 – 2015 a vyhodnotenie jeho plnenia (Kap. 1.8),
- PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2008 – 2015,
- Stratégia rozvoja vidieka MAS Pod hradom Čičva do roku 2020,

Základným podkladom pre Stratégiu „Poša 2025“ je analytická časť dokumentu s dátami a informáciami k 31.12.2014 pre každú rozvojovú oblasť a **SWOT analýza**.

Cenným vstupom boli podnety a spätná väzba z komunikácie s verejnosťou na základe spracovaného a zverejneného dotazníka. Vyhodnotenie komunikácie s verejnosťou je spracované v kap. 1.9.

Programová časť dokumentu (3 programy rozvoja obce: 1. Ekonomický rozvoj a 2. Životné prostredie a 3. Prostredie pre lepšie bývanie a život v obci) vychádza z hlavných zistení a zhrnutí v jednotlivých rozvojových oblastiach obce. Program je nástroj/štruktúra na realizáciu cieľa s obsahom navrhovaných opatrení.

Ciele majú **definované indikátory** ich plnenia (indikátory výsledkov). Indikátormi výstupov sú samotné navrhované aktivity pri jednotlivých opatreniach.

Celá štruktúra rozvojového dokumentu je jednoduchá, trojstupňová (vízia → ciele rozvoja obce a → opatrenia, ktoré sú zoskupené v programoch rozvoja obce) a logická, čitateľná s ľahkou a rýchlou orientáciou (bez globálneho, či strategického cieľa, špecifických, či čiastkových cieľov, ktoré štruktúru rozvojového dokumentu len komplikujú a robia ho neprehľadným a nezrozumiteľným).

Všetky komponenty strategickej a programovej časti, t.j. vízia, cieľ, opatrenia a aktivity, vychádzajú zo zistení v rámci analytickej časti.

2.1 Vízia a ciele rozvoja obce Poša 2016 – 2020 (2025)

2.1.1 Vízia „Poša 2025“

Tak ako je uvedené v predchádzajúcich kapitolách, Poša je súčasťou budovanej Miestnej akčnej skupiny (MAS) Pod hradom Čičva. V Stratégii rozvoja vidieka tejto MAS pod názvom „**Spoločne si vyskladajme región Domaše a Ondavy pod Čičvou**“ je definovaná vízia územia až v roku 2030 takto: „Vďaka zvyšovaniu vzdelanostnej úrovne obyvateľov a ich silnej identite k územiu, jeho tradíciám a jedinečnosti, sa región v okolí Domaše pod hradom Čičva neustále dynamicky rozvíja. Dominantný spôsob obživy súvisí s premostením poľnohospodárskej histórie s modernými technológiami, rozvíjaním cestovného ruchu v súčinnosti so zachovávaním a zveľaďovaním jedinečného prírodného prostredia. Územie je charakteristické nadštandardne dobrými vzťahmi nielen medzi obyvateľmi, ale aj s partnermi z iných regiónov Slovenska a Európy.

Strategickým cieľom MAS Pod hradom Čičva do roku 2025, ktorý konkretizuje víziu je, že územie MAS je „Konkurencieschopné územie vytvárajúce dobré podmienky pre zamestnanosť v oblasti poľnohospodárstva, cestovného ruchu a podnikania, zachovávajúce si vidiecky charakter, vysokú kvalitu životného prostredia a tradičnú kultúru“.

Vízia obce Poša v roku 2025 je príspevkom k naplneniu vízie a strategického cieľa rozvoja vidieka Pod hradom Čičva.

Poša je v roku 2025 obcou Horného Zemplína

- ktorá má dobudovanú kanalizáciu a ČOV, opravené a dobudované miestne komunikácie, rekonštruované verejné osvetlenie,
 - v ktorej vďaka finančnej podpore rozvoja vidieka Pod hradom Čičva vznikli v obci nové pracovné príležitosti,
 - ktorá má vytvorené oddychové a voľnočasové centrum s rekonštruovaným kultúrnym domom, posilňovňou a vybudovanou oddychovou zónou,
 - čisté a zelenšie sú verejné priestranstvá,
 - nové a zelenšie je aj centrum obce s novým obecným úradom,
 - adaptačné opatrenia na dopady zmeny klímy chránia obec a jej obyvateľov pred prívalovými dažďami,
 - odvrátené sú hrozby znečistenia životného prostredia z environmentálnych záťaží,
 - do rekonštruovaných a modernizovaných škôl – do materskej a základnej školy s novou telocvičňou chodí viac detí a žiakov a znížilo sa percento obyvateľov len so základným školským vzdelaním,
 - v obci naplno fungujú komunitné činnosti a terénna sociálna práca,
 - starším obyvateľom obce je dostupná opatrovateľská služba,
 - v dedine sa rozvíja folklór Horného Zemplína.
- V Poši sa žije zdravo, aktívne a bezpečne.

2.1.2 Ciele rozvoja obce Poša 2016 – 2022 (2025)

Pre dosiahnutie Vízie „Poša 2025“, stratégia rozvoja obce definuje tri hlavné ciele rozvoja:

Cieľ 1: Zvýšiť zamestnanosť v obci najmä využitím podpory z Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020.

Cieľ 2: Skvalitniť životné prostredie obce.

Cieľ 3: Zatraktívniť obec pre bývanie a život v obci.

2.2 Programy rozvoja obce Poša 2016 - 2022

Každý z cieľov je naplnený súborom opatrení a aktivitami, ktoré spoločne vytvárajú príslušný Program rozvoja obce. Vychádzajúc z troch hlavných cieľov rozvoja obce stratégia obsahuje 3 Programy rozvoja obce Poša 2016 – 2020 (2025):

Program 1: Ekonomický rozvoj Poše

Cieľ 1:
Zvýšiť zamestnanosť v obci najmä využitím podpory z Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020.

Indikátory výsledku:

- *Počet nových pracovných miest v obci*
- *% nezamestnanosti v obci*
- *Výška príjmov obce z podnikateľských aktivít obce*
- ...

Opatrenie 1.1:

Podpora rozvoja miestneho podnikania (remeselníci, malé prevádzky v obci, činnosti SHR a pod.).

Aktivity zamerané na:

- *zníženie percenta obyvateľov len so základným vzdelaním,*
- *podporu a organizovanie vzdelávacích aktivít zástupcov MaS podnikania,*
- *podporu a vzdelávanie zástupcov obce v oblasti spravovania rozvoja obce,*
- ...
-

Opatrenie 1.2:

Podnikanie samosprávy a zvyšovanie zamestnanosti v obecných organizáciách.

Aktivity zamerané na:

- *spolupráca pri zakladaní a zabezpečovaní prevádzky sociálneho podniku,*
- *posilnenie malých obecných služieb,*
- *podporu a organizovanie vzdelávacích aktivít zástupcov samosprávy obce,*
- *zavedenie nových sociálnych služieb,*
- ...

Program 2: Životné prostredie

Cieľ 2:

Skvalitniť životné prostredie obce.

Indikátory výsledku:

- *% napojenia obyvateľov obce na verejnú kanalizáciu*
- *% vyseparovaného komunálneho odpadu*
- *% úspor energie v prevádzke budov v majetku a správe obce*
- *Revitalizované environmentálne záťaž*
- *Počet domácností poškodených dopadmi zmeny klímy (povodne z prívalových dažďových vôd)*
- *Plocha novej vzrastlej verejnej zelene*
- ...

Opatrenie 2.1:

Zlepšenie stavu životného prostredia v obci

Aktivity zamerané na:

- *dobudovanie kanalizácie a ČOV, dažďovej kanalizácie v obci,*
- *zriadenie zberného dvora,*
- *úspory energie v objektoch obce i v domácnostiach s využívaním alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie,*
- *posilnenie povedomia a motivácie obyvateľov na ochranu ŽP,*
- *vyvíjanie tlaku štátnych orgánov a majiteľa odkaliska na rekultiváciu environmentálnych záťaží,*
- *revitalizáciu, obnovu a rozširovanie verejnej zelene,*

- ...

Opatrenie 2.2:

Zvýšenie ochrany obyvateľov a ich majetkov pred nepriaznivými dopadmi zmeny klímy.

Aktivity zamerané na:

- regulácia vodného toku – Pošanský potok,
- realizáciu protipovodňových opatrení (vrátane prípadných opatrení v poľnohospodárstve),
- realizáciu protierózných opatrení,
- ...

Program 3: Prostredie pre lepšie bývanie a aktívnejší život v Poši

Cieľ 3:

Zatraktívniť obec pre bývanie a život v obci.

Indikátory výsledku:

- *Spokojnosť obyvateľov obce s kvalitou bývania a života v obci*
- *Počet trvale bývajúcich obyvateľov v obci*
- *Počet prisťahovaných obyvateľov do obce*
- *Počet postavených nových rodinných domov*
- *Počet opustených rodinných domov*
- ...

Opatrenie 3.1:

Zlepšenie dopravnej a technickej obsluhy územia.

Aktivity zamerané na:

- *dobudovanie autobusových zastávok a parkovacích miest,*
- *rekonštrukciu, dobudovanie a opravu miestnych komunikácií,*
- *budovanie cyklocest,*
- *rekonštrukciu verejného osvetlenia,*
- *dobudovanie kamerového systému,*
- *zvyšovanie kvality a dostupnosti internetového pripojenia,*
- ...

Opatrenie 3.2:

Budovanie kultúrnej a športovej infraštruktúry a podpora kultúrneho a športového života v obci.

Aktivity zamerané na:

- *rekonštrukciu a modernizáciu kultúrneho domu s cieľom zvýšenia energetickej efektívnosti prevádzky budovy a s využitím OZE (viď. aj opatrenie 2.1),*
- *rekonštrukciu/výstavbu oddychovej zóny, multifunkčného ihriska, posilňovne,*
- *podporu činnosti spolkov a klubov (klub dôchodcov, folklórny súbor, ďalší neziskový sektor a pod.),*
- *organizáciu pravidelných a výnimočných kultúrno-spoločenských a športových podujatí,*
- *zvýšenie informovanosti a propagácie obce,*
- ...

Opatrenie 3.3:

Zlepšenie podmienok pre bývanie, občianskej vybavenosti a služieb v obci .

Aktivity zamerané na:

- *využitie opustených rodinných domov,*
- *prípravu lokality pre rozvoj IBV,*
- *prípravu výstavby sociálneho bývania,*
- *vybudovanie centra obce a nového obecného úradu,*
- *rekonštrukciu/obnovu/dovybavenie cintorína a domu smútku,*
- *čistotu a ozelenenie verejných priestranstiev,*
- ...

Opatrenie 3.4:

Posilnenie sociálnej inklúzie a rozšírenie ponuky a dostupnosti sociálnych služieb.

Aktivity zamerané na:

- *komunitné činnosti a zriadenie komunitného centra v obci,*
- *fungovanie terénnej sociálnej práce,*
- *zriadenie sociálnych ambulantných služieb pre seniorov (opatrovateľská služba a denný stacionár v spolupráci s ďalšími obcami),*
- *prepravnú službu pre imobilných a seniorov,*
- *podporu klubovej činnosti starších a dôchodcov,*

- ...

Opatrenie 3.5:

Zvýšenie kapacity a modernizovanie školskej infraštruktúry v obci.

Aktivity zamerané na:

- *rekonštrukciu MŠ a úpravu školského areálu s dovybavením ihriska*
- *zvýšenie kapacity MŠ, ZŠ a zriadenie nových 2 tried v ZŠ,*
- *výstavbu telocvične v ZŠ,*
- *úpravu školského areálu ZŠ,*
- ...

2.3 Súlad stratégie rozvoja obce s PHSR Prešovského kraja na roky 2014 – 2020

Podľa zákona o podpore regionálneho rozvoja č. 314/2014 Z.z v súlade s § xy má PHSR na úrovni obce byť v súlade s PHSR na úrovni príslušného kraja.

PHSR na úrovni obce má byť v súlade aj s pripravenou Stratégiou rozvoja vidieka spracovanou príslušnou MAS v súlade s podmienkami a kritériami stratégie rozvoja vidieka tiež na obdobie rokov 2014 – 2020. Oba dokumenty na vyššej ako obecnej úrovni sú v čase spracovania a schválenia PHSR obce Poša 2016 – 2022 (2025) v obecnom zastupiteľstve nie sú príslušnými inštitúciami schválené. PHSR Prešovského kraja 2014 – 2020 je v štádiu spracovávania zaslaných pripomienok v rámci verejného pripomienkovania, ktoré bolo ukončené k 31.01.2016 (Zdroj: www.vucpo.sk) a Stratégia rozvoja vidieka MAS Pod hradom Čičva „**Spoločne si vyskladajme región Domaše a Ondavy pod Čičvou**“ (ďalej len stratégia rozvoja vidieka) je v štádiu hodnotenia na MPaRV SR.

Prehľad o súlade s návrhom PHSR PSK 2014 - 2020 (zatiaľ neschválený a teda ešte nezáväzný rozvojový dokument, znázorňuje nasledujúca tabuľka:

Tab.xz: Prehľad stratégie rozvoja obce Poša 2016 – 2022 (2025) v súlade s návrhom PHSR PSK 2014 – 2020:

Program 1 Ekonomický rozvoj Poše		Program 2 Životné prostredie		Program 3 Prostredie pre lepšie bývanie a aktívnejší život v Poši				
Cieľ: Zvýšiť zamestnanosť v obci		Cieľ: Skvalitniť životné prostredie v obci		Cieľ: Zatraktívniť obec pre bývanie a život v obci				
Súlad s návrhom cieľov PHSR PSK 2014 – 2020: <u>ŠC: I.1</u>		Súlad s návrhom cieľov PHSR PSK 2014 – 2020: <u>ŠC: III.1</u>		Súlad s návrhom cieľov PHSR PSK 2014 – 2020: <u>ŠC: I.2, II.2, II.3,</u>				
Opatrenia PHSR Poša 2016 – 2022 (2025):								
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5
Podpora rozvoja miestne ho podnika nia	Podnikanie samospráv y a zvyšovan ie zamestnan osti v obecných organizáciá ch	Zlepšen ie stavu ŽP v obci.	Zvýšenie ochrany obyvateľov a ich majetkov pred nepriaznivý mi dopadmi zmeny klímy.	Zlepšenie dopravn e a technic kej obsluhy územia.	Budovanie kultúrnej a športovej infraštrukt úry a podpora kultúrneho a športové ho života v obci	Zlepšenie podmien ok pre bývanie, občiansk ej vybaveno sti a služieb v obci	Posilnenie sociálnej inklúzie a rozšírenie ponuky a dostupno sti sociálnych služieb	Zvýšenie kapacity a modernizov anie školskej infraštruktúry v obci.
Súlad s návrhom opatrení PHSR PSK 2014 – 2020:								
I.1.1 I.1.4	I.1.1 I.1.4	III.1.2	III.1.3	I.2.1	II.2.3 II.3.2	I.2.2 I.2.3	II.2.1 II.2.3	II.1.1 II.1.2

PHSR obce Poša 2016 – 2022 (2025) sa tak stáva príspevkom rozvoja prešovského kraja v súlade s návrhom PHSR PSK na roky 2014 – 2020.

Stratégia rozvoja vidieka MAS Pod hradom Čičva bola zohľadnená pri tvorbe PHSR Poša 2016 – 2022 (2025). V prípade je schválenia bude potrebná aktualizácia a podrobnejšia konkretizácia PHSR obce Poša 2016 – 2022 (2025) v súlade s týmto dokumentom vo vymedzenom území vidieka.

3 REALIZAČNÁ A FINANČNÁ ČASŤ

3.1 Mechanizmus realizácie PRO

Realizácia alebo mechanizmus implementácie a podmienky realizácie PRO obce POša 2016 – 2022 sú predpokladom plnenia vytýčených cieľov rozvoja obce. Od dodržiavania zásad a postupov realizácie závisí priemet plánovaných aktivít do reality.

Hlavné zásady realizácie programu rozvoja obce (PRO):

- PRO je základným rozvojovým dokumentom obce, na ktorý sa musí prihliadať pri realizovaní všetkých rozvojových aktivít.
- PRO je usmerňujúci dokument pre zámery a aktivity všetkých subjektov, ktoré pôsobia na území obce.
- Za implementáciu PRO sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce.
- Pravidlá realizácie PRO sú stanovené a verejne známe a celý proces je formalizovaný.
- Odvetvové koncepcie/stratégie sú v súlade s PRO.
- V každej činnosti rozvojového procesu sa zaistí účasť tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožní účasť tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní.

Pri realizácii cieľa a opatrení bude samospráva obce vystupovať podľa povahy opatrení a zainteresovanosti na ich plnení v troch pozíciách/rolách, resp. v ich kombinácii, a to ako:

- Realizátor
- Partner
- Iniciátor

Ako realizátor realizuje opatrenia a aktivity s priamou zodpovednosťou a s priamou kompetenciou.

Ako partner môže vystupovať pri realizácii aktivít/projektov zameraných na plnenie cieľov rozvoja obce inými subjektmi.

Obec môže viacero plánovaných aktivít (v zodpovednosti iných subjektov) aj iniciovať na svojom území a konať proaktívne v prospech obce a jej obyvateľov.

Mechanizmus realizácie obsahuje špecifické činnosti, ktorými sú:

- a) Zostavenie a realizácia akčného plánu (AP),
- b) Monitoring realizácie AP a vyhodnocovanie dosahovania cieľa/cieľov stratégie,
- c) Aktualizácia rozvojového dokumentu a jeho častí.

a) Zostavenie a realizácia Akčného plánu

Akčný plán (AP) je a má byť flexibilná/najflexibilnejšia časť rozvojového dokumentu obce a spracováva ho obecný úrad a jeho príslušné organizačné zložky (podľa organizačnej štruktúry) ako východisko k tvorbe rozpočtu obce.

AP pre prvý rok realizácie (z 3 plánovaných rokov) obsahuje rozpracovanie aktivít až na konkrétne úlohy a jeho súčasťou môžu byť zadefinované projektové zámery, teda také aktivity, ktoré je možné realizovať prostredníctvom projektov aj s podporou externých finančných zdrojov. Každéj aktivite/úlohe majú byť priradené:

- **zodpovedný subjekt/gestor** na úrovni obecného úradu, resp. na úrovni riaditeľa organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti obce,
- **spolupracujúce subjekty** (interné, externé),
- **doba realizácie** aktivity, resp. úlohy,
- **očakávaný výstup/y**,
- **potreba finančných zdrojov** rozdelená na vlastné a externé zdroje, vrátane ich popisu,
- **priemet do rozpočtu** samosprávy obce.

Akčný plán sa schvaľuje na úrovni obecného zastupiteľstva ako súčasť rozpočtu obce na príslušné obdobie. Takto konkrétne spracovaný akčný plán až do úrovne úloh umožňuje obci čo najpresnejšie plánovať svoje kapacity (personálne, finančné, časové), pričom 1. rok realizácie AP je rozpracovaný najdetailnejšie a druhý a tretí rok je indikatívny.

b) Monitoring, vyhodnotenie a aktualizácia PRO

Monitoring je priebežný proces, ktorý sleduje napĺňanie PRO cez plnenie akčného plánu (AP) a to na základe porovnania plánu a skutočnosti. Monitoruje sa:

- vecné plnenie (očakávané výstupy aktivít, plnenie úloh jednotlivých subjektov zapojených do aktivít AP ako aj neočakávané zmeny, ktoré majú vplyv na plnenie AP),
- časové napĺňanie aktivít,
- finančné krytie.

Odporúčame vykonávať monitoring na týchto úrovniach:

- úroveň starostu obce – v rámci príslušných opatrení a akčného plánu: 1 x polročne,

- úroveň obecného zastupiteľstva: 1 x ročne pred spracovaním návrhu na rozpočet na nasledujúce obdobie.

Vyhodnotenie je proces, ktorým sa bilancuje naplnenie stanoveného cieľa/cieľov rozvoja obce. V princípe sa realizuje po uplynutí doby, na ktorú bol PRO určený. Odporúča sa však tento krok realizovať aj v polovici daného obdobia, aby bolo možné identifikovať progres voči východiskovému stavu.

Závery zo všetkých úrovní monitoringu a vyhodnotenia sú podkladom pre korekcie, doplnky a zmeny PRO.

c) Aktualizácia rozvojového dokumentu

je organickou súčasťou jeho implementácie a vytvára z neho moderný, otvorený a flexibilný dokument. Súčasťou procesu aktualizácie je systematický zber a vyhodnocovanie podnetov od subjektov pôsobiach na území obce, občanov obce, sledovanie prichádzajúcich príležitostí i hrozieb pre obec, ako aj výskyt nových skutočností, ktoré neboli známe v čase tvorby a zostavenia dokumentu. Zodpovedným za tento proces je starosta obce. Periodicita zvažovania aktualizácie je minimálne raz za rok (súčasne s monitoringom a vyhodnocovacím procesom) a v prípade potreby (odborný, legislatívny, politický, strategický podnet) aj častejšie.

Zmeny (doplnenia, vyňatia, zmeny obsahu stratégie a pod.) budú schvaľované na úrovni obecného zastupiteľstva.

3.2 Indikatívny finančný plán rozvoja obce 2016 – 2022

Finančný plán pre zabezpečenie realizácie PRO obce Poša na roky 2016 - 2022 vychádzal z:

- vyhodnotenia finančného plnenia PHSR obce 2005 – 2015,
- z odhadu disponibilných vlastných zdrojov obce (VZ) a finančných možností obce,
- z príležitostí získania externých zdrojov z EÚ fondov (EÚ) v rokoch 2014 – 2020 (2022), či iných externých finančných zdrojov.

Pri finančnej kalkulácii rokov 2016-2018 boli sumy počítané na základe identifikovaných reálne plánovaných aktivít Akčného plánu pre obdobie 2016 – 2018 a roky 2019 a 2022 boli spočítané na základe kvalifikovaného odhadu.

Tab. 17: Indikatívny finančný plán 2016-2018 v EUR

Opatrenia	2016			2017			2018		
	VZ	EÚ	Iné	VZ	EÚ	Iné	VZ	EÚ	Iné
Opatrenie č.1.1									
Opatrenie č.1.2									
Opatrenie č.2.1									
Opatrenie č.2.2									
Opatrenie č.3.1									
Opatrenie č.3.2									
Opatrenie č.3.3									
Opatrenie č.3.4									
Opatrenie č.3.5									
Spolu									

Tab. 18: Sumárny indikatívny plán 2019-2022 v EUR

Opatrenia	2019-2022		
	VZ	EÚ	Iné
Opatrenie č.1.1			
Opatrenie č.1.2			
Opatrenie č.2.1			
Opatrenie č.2.2			
Opatrenie č.3.1			
Opatrenie č.3.2			
Opatrenie č.3.3			
Opatrenie č.3.4			
Opatrenie č.3.5			
Spolu			

4 PRÍLOHY

4.1 Akčný plán na daný rozpočtový rok 2016 s výhľadom na 2 roky (2017 a 2018)

Aktivita (stručný popis)	Číslo opatrenia	Partneri pre aktivitu	Obdobie a plánované financie				Predpokladaný zdroj financovania (vlastné, OP EÚ, štátne, PPP, iné)
			2016	2017	2018	Spolu EUR	
Rekonštrukcia KD a zvýšenie energetickej efektívnosti s využitím OZE	3.2	MAS	100 000	100 000	50 000	250 000	PRV 2014 - 2020
Kanalizácia obce Poša - pokračovanie	2.1	VVS, a.s.	100 000	100 000	100 000	300 000	Envirofond, vlastné zdroje
Vybudovanie dažďovej kanalizácie v obci	2.1		20 000	20 000	30 000	70 000	Envirofond, vlastné zdroje
Vybudovanie chodníkov pozdĺž štátnej cesty	3.1		20 000	50 000	10 000	80 000	PRV 2014 - 2020
Úprava rigola pri štátnej ceste	2.2		10 000	5 000	5 000	20 000	Vlastné zdroje
Vybudovanie autobusovej zastávky	3.1		3000			3 000	Vlastné zdroje
Výstavba prepojovacieho chodníka medzi jednotlivými miestnymi ulicami	3.1			20 000	10 000	30 000	Vlastné zdroje
Výstavba prepojovacieho potrubia potrebného k napojeniu obce na ČOV obce Nižný Hrušov	2.1	VVS, a.s.		150 000	150 000	300 000	Envirofond, vlastné zdroje
Rekonštrukcia a zateplenie budovy MŠ	3.5	MAS		30 000	10 000	40 000	PRV 2014 – 2020 Vlastné zdroje
Vybudovanie relaxačných zón v obci	3.2			10 000	10 000	20 000	OP KŽP a vlastné zdroje
Výstavba multifunkčného ihriska	3.2			20 000	20 000	40 000	PRV 2014 – 2020, resp. iné externé zdroje
Vydanie monografie obce	3.2			10 000	8 000	18 000	Vlastné, relevantné grantové, nadačné zdroje
Rozšírenie siete miestnych chodníkov v obci	3.1				50 000	50 000	Vlastné zdroje
Dobudovanie kanalizácie v obci	2.1				400 000	400 000	Envirofond, vlastné zdroje
Zriadenie obecného múzea	3.2				20 000	20 000	Vlastné, relevantné grantové a nadačné zdroje
Rozšírenie parkoviska pri Dome smútku	3.1				20 000	20 000	Vlastné zdroje

